

El Teatre Lliure, orfe de Montanyès, orfe de tot

Amb la mort de la persona que va engegar el nou Teatre Lliure del Palau de l'Agricultura de Montjuïc, Josep Montanyès, s'obre un període d'incertesa que s'afegeix a la problemàtica etapa inicial del nou equipament cultural.

La mort sobtada de Josep Montanyès ha deixat la nau del Teatre Lliure del Palau de l'Agricultura sense el capità que la va tripular, sense el capità que la va avarar enmig de la tempesta i la precarietat i que va haver de patir, a més, la deserció de més d'un oficial.

Sobre les espatlles, Josep Montanyès va carregar amb la direcció artística de la nova sala i també amb els càrrecs de director en funcions de l'Institut del Teatre i director gerent del Consorci de la Ciutat del Teatre. I per descarregar tensions, actuava: va participar en l'obra *Unes polaroides explícites*, al Teatre Lliure de Gràcia, la temporada passada.

El nou Teatre Lliure ha quedat orfe de l'home que més ha fet per convertir-lo en realitat. Orfe de moltes coses, de massa coses, la desaparició de Montanyès omple d'incertesa el futur del centre, un centre que va néixer hipotecat per les tensions, les desconfiances, les desatencions, els enfrontaments personals —el principal, el del regidor Ferran Mascarell amb Lluís Pasqual, figura històrica del Lliure— i les indefinicions.

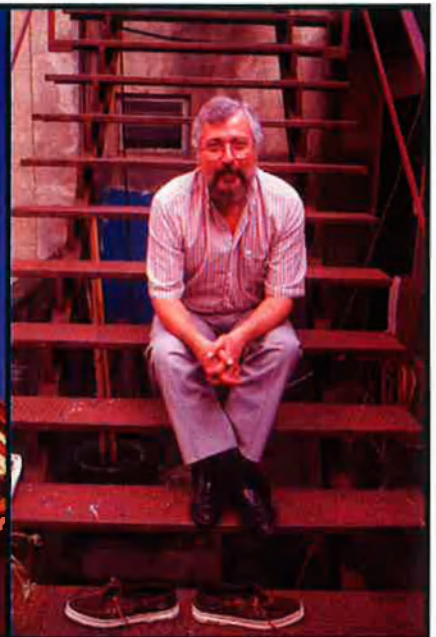
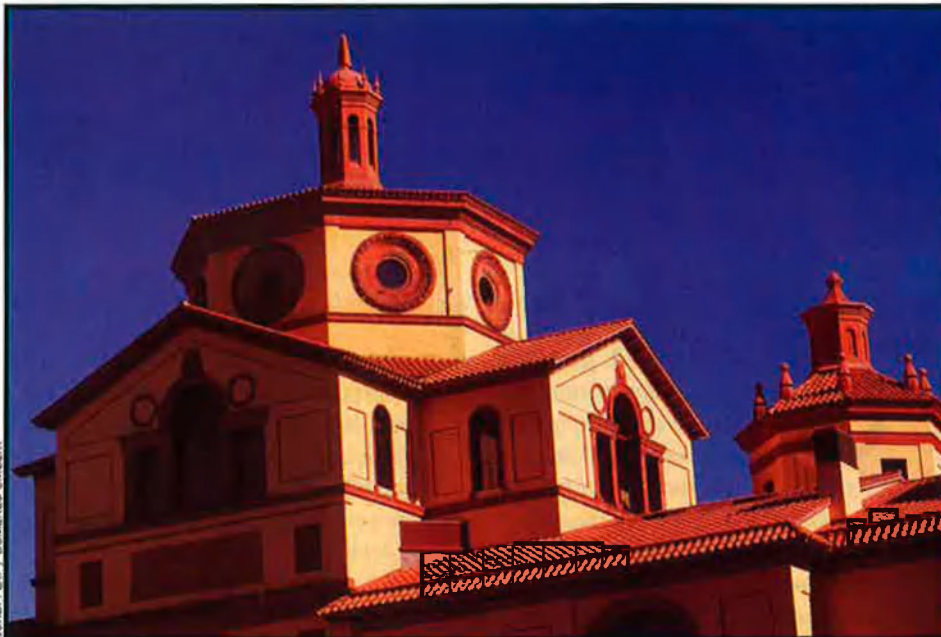
Si el Teatre Nacional de Catalunya, que compta amb la ferma voluntat política de la Generalitat de Catalunya, va superar en un tres i no-res la deserció del seu impulsor, Josep Maria Flotats, el Teatre Lliure, bàsicament propulsat per l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona, no ha resolt els problemes que l'escanyen, un dels quals ha estat la deserció de Lluís Homar i, sobretot, de Lluís Pasqual, que no ha volgut assumir la responsabilitat de dirigir el teatre sense comptar amb el pressupost públic que creu indispensable per al nou centre. És a dir, l'esberlament de la pinya que feia la gent del Lliure en temps de Fabià Puigserver.

La satisfacció per la construcció del nou equipament va ser un goig sense alegria. Havia nascut amb mal peu. Havia nascut orfe de bons padrins, orfe d'un equip teatral cohesionat i orfe de tranquil·litat i serenor.

En primer lloc, orfe d'una planificació prèvia. Després del retard en l'execució de les obres, causada per problemes financers, es va voler obrir de seguida. Coix d'una planificació, d'una programació raonada, les presses han estat perjudicials. Fins i tot en condicions normals, de tranquil·litat institucional, tot teatre públic necessita una preparació prèvia abans d'obrir les seves portes.

A més, la temporada inaugural va coincidir amb l'índex més baix de freqüentació d'espectadors als teatres de Barcelona dels darrers quinze anys. El Teatre Lliure del Palau de l'Agricultura, sense haver pogut imposar la seva marca, va ser el que més va patir aquesta baixa resposta del públic.

Problema de marca, també. El segon gran teatre català públic neix amb un nom vell, Teatre Lliure, i, a més, amb la confusió provocada per la conservació de l'històric nom del Lliure de Gràcia. La solució per distingir una sala de l'altra no ha estat gens afortunada. El del Palau d'Agricultura es diu Teatre Lliure —Teatre Fabià Puigserver. Per què els dos noms? Són dos teatres? Si no és així, no té sentit la dualitat i un equip rector que hagués actuat amb el temps i els mitjans necessaris hauria vist que no es pot imposar sobre el mercat un nou producte d'aquesta manera. Si, entre totes les coses que no s'han pogut fer per manca d'un pressupost més generós, s'hagués llogat un servei d'imatge, relacions públiques i publicitat, s'hauria evitat l'error. De ben segur, els profes-

El Teatre Lliure – Teatre Fabià Puigserver, al Palau de l'Agricultura de Montjuïc, va ser una realitat amb Josep Montanyès (Barcelona, 1937-2002). El director teatral i actor era director artístic del teatre i director general del Consorci de la Ciutat del Teatre.

sionals de la imatge haurien recordat que a cada cosa correspon un nom. Per exemple, haurien suggerit, entre més possibilitats, que el nou teatre es digués Fabià Puigserver i prou. O Teatre Montjuïc. O Teatre Barcelona. O Teatre Lliure i prou, però llavors, amb el canvi necessari de nom de la sala de Gràcia, per evitar confusions, que es podria dir ben bé Fabià Puigserver. Si cal sacrificar res, cal sacrificar la secundària i afavorir la capital.

A més, la manca de pressupost va impedir comptar amb una bona i potent secció de premsa i relacions públiques i l'edició del costós material escrit i gràfic que un teatre de les ambicions del Lliure exigeix.

El nou centre va néixer orfe d'una gran obra, espectacular en el sentit artístic i mediàtic, que per si sola arrossegua la gent fins al teatre. Això ho havia de fer un Lluís Pasqual, amb un Lluís Pasqual de gran estrella, un Lluís Pasqual que ocuparia pàgines senceres a la premsa i apareixeria a tots els espais de ràdio i televisió i que simbolitzaria la natural continuïtat entre el gran i mitificat Lliure de Gràcia i el nou Lliure. O si no ho podia fer Lluís Pasqual, una figura estel·lar internacional, va ser perquè, amb el pressupost actual,

era impensable. D'altra banda, si l'equip del Lliure no juga de valent al nou Lliure, com ha fet una part de l'equip –Montanyès i Guillem, Jordi Graells– quin sentit té donar el nou equipament al Lliure?

El nou equipament va néixer també orfe d'una infraestructura imprescindible: l'aparcament. Al barceloní li costa pujar a Montjuïc i més encara si no sap on deixar el cotxe. L'Espanyol deixarà l'estadi quan tingui un nou terreny, més lluny encara, però a peu pla, i el Barça de bàsquet va tornar al Palau Blaugrana després de la mala experiència del Palau Sant Jordi. Per tant, calia haver valorat molt bé si es podia obrir la sala sense aparcament. El nou Lliure, també cal dir-ho, ha nascut orfe de l'excepcio-

Josep Montanyès va haver de tripular el nou Lliure enmig de tota mena de dificultats

nal prestigi del Lliure de Gràcia no només per la desaparició de Fabià Puigserver i les fugides de Lluís Pasqual, sinó perquè el seu prestigi teatral ja ha deixat de ser excepcional. El teatre que es fa a Barcelona –privat i públic– no necessita del Lliure per marcar una pauta. I el Lliure, amb el nou teatre, necessita un replantejament, un nou segell, que tapi l'anterior, desdibuixat durant aquests darrers anys.

Finalment, el Lliure va néixer orfe d'una voluntat institucional més decidida. Més encara: tot i els diners que ha calgut destinar-hi, ha semblat que el teatre naixia contra o malgrat les institucions, cosa que va provocar la dimissió de Josep Montanyès, poc després reconsiderada.

Entre la construcció d'un teatre, ofert a una companyia que després l'ha de saber mantenir, i la creació d'un teatre municipal estable, amb un pressupost assumit plenament pel municipi i més col·laboradors oficials, hi ha massa distància. En aquest immens espai, les solituds, les solituds de Josep Montanyès, han intentat omplir el que un home sol, i tampoc un equip migrat, no podrà omplir mai.

Lluís Bonada